Број 223. У Новом Саду у петак 5. октобра 1901. Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за колико године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

„Ну шћију! Нам везут!“

Позната је одбрана румунских кесароша пред судом: — „Ну шћију! Нам везут!“ (Не знам! Нисам видео!)

Оно, што је сад опет у најновије доба урадио патријарх несретног народа нашег Георгије, прелази већ границе и онога: „Ну шћију! Нам везут!“

Да би наши читаоци потпуно разумели ствар, морамо почети редом. — За време, док је био отац Георгије епископ темишварски, издао је свом некадањем добром другу, Хансу Герлиху, под закуп земљу манастира Ст. Ђурђа. Издао му је под аренду 1.100 јутара, на 6 година, а за годишњу аренду од 7 фор. по јутру. То је било у времену, кад је јутро било 14 фор. те је тако оштетио манастир Ст. Ђурђа, са неких 46.000 фор.

Многи се онда питаху: Како је то могло бити? Је ли се епископ Георгије толико заборавио, да је на рачун пријатељства бацао Герлиху толике хиљаде у крило? Или је може бити штипкао и упропашћавао манастир и у корист свога џепа?!

Ништа није сакривено, што се неће открити. И одједном се догодило, да је лане негдашњи закупник манастира Ст. Ђурђа, Ханс Герлих, искао од патријарха Георгија неки стари дуг, из времена оног закупништва. Искао је новац за неку зоб, сено, па онда неки дуг у готовом од 1800 фор.

Патријарх Георгије није хтео да призна тај дуг, и тако је дошло до суда. За 100 мет. центи зоби, тужио је Герлих патријарха Георгија код темишварског суда.

Патријарх Георгије почео је да се брани на основу онога: „Ну шћију! Нам везут!“ Он је порицао, да је икада примио од Герлиха ту зоб. Није ју примио не само он, него ни његов повереник!

Герлих је понудио патријарху Георгију заклетву. У то патријарх Георгије већ није смео да угризе. Сигурно су га обавестили, шта га чека ако се лажно закуне, јер се из месечних старих књига може увек установити. да је он ту зоб примио.

Сви су мислили, да је патријарх Георгије изгубио ту парницу. Но шта се догодило?

Пре неколико дана, била је поновна расправа пред темишварским судом. Суд је одбио све формалне приговоре и тада је тужени признао, да је зоб примио од Герлиха, али је тврдио, да он ту зоб није купио, но да ју је добио — на поклон.

Да је ту зоб добио на поклон, позива се на сведоке. Прво на Триву Петровића, сомборског становника, и на писмо умрлог калуђера манастира Ст. Ђурђа: Калонима Ђорђевића. У том писму стоји, да је Герлих пред њим признао, да је он ону зоб поклонио. А да је то писмо у истини писано руком покојног Калонима, то треба да потврди један калуђер манастира Ст. Ђурђа и Новаковић, темишварски прота.

Овако је текла ствар по судским актима. И сад питамо: Кад је патријарх Георгије знао да је примио зоб, на поклон, где му је био образ, да то опровргава и да почиње парницу са: „Ну шћију! Нам везут!“ Па тек онда да призна, кад га као неког кесароша стерају већ у буџак. Слаже ли се то са достојанством једног патријарха?!

Има у нас људи, који веле: Маните га већ збогом! Нек носи мутна Марица шта је радио као прота и владика, ал сад је као патријарх друкчији. Ето како је друкчији! Она кесарошка природа је и даље у њему, и та ће остати, док се не подере. Зар он зна, шта је то достојанство српског патријарха?

Неки дабогме мисле, да то све не износи „Застава“, не би се ни знало. Није тако! Зар ви мислите, да овакве ствари не иду од уста до уста међу Несрбима, и да се ти не подругују и с патријархом Георгијем и с нами. И мислите ли ви, да се то у Будимпешти не зна?!

Врло се добро зна, ал виде нас како све то мирно гледамо, и још заклањамо, па мисле: Нашла врећа закрпу. И какав им је патријарх, такви су и они, какви они, такав им је и патријарх.

* * *

Но хајдемо даље!

Патријарх Георгије данас признаје, да му је Ханс Герлих, негдањи закупник манастира св. Ђурђа, у оно време поклањао по 100 мет. центи зоби, и хоће то чак сведоцима да — докаже.

Питамо: Шта значи то, кад епископ даје закупнику испод руке манастирску земљу у пола цене, а закупник му поклања по 100 мет. центи зоби и хиљадама форината. — Зар се то не зове мито?!

Леп, врло леп пример имају манастирски намесници, и остали који рукују народним добром. Нека удесе само ствар тако, да им закупници поклањају хиљаде новаца и стотине метерцентн зоби.

Мисли ли отац Георгије, да је то тешко удесити?! И не види ли, како се подухватио он, да на темишварском суду докаже: зашто наши фондови немају новаца за издржавање школа?! И куд се дева Немањино благо?!

Ах, ти закупници, који поклањају хиљаде? И ти црквени великодостојници, који примају од закупника народних добара — богате поклоне!

Ништа није сакривено што се неће открити. И — открило се! Само ко се надао, да ће тај најтежи доказ, примити на себе сам — Георгије Бранковић.

* * *

Уверени смо, да ће пријатељи и „доброжелатељи“ патријарха Георгија бити пренеражени, кад прочитају ову најновију пригоду његову.

Ал ви'те, баш та најновија пригода његова, показује нам га у правој боји.

Без стида и образа, њему је све једно. Нек мисли о њему ко шта хоће. Нека га зову дефраудантом, не мари, само он неда ништа натраг. Што је једном стегао, преварио, не пушта. Јавно ће доказивати да је примао мито, само да не врати. О угледу цркве и о образу народном исто се тако мало брине, као о образу своме.

Ето, такав је он!

Свој високи положај употребљује на то, да се одржи на њему ма и најпрљавији, затворите му сва врата, жигошите га, он само намигне! А сва му је нада у

ПОЉИСТАК.

ЧАРИ ГРЕХА.

Антон Чехов.

У петом веку, баш тако као и у наше доба, рађало се сунце сваки дан зором, а свако вече седало је. Изјутра, кад су се сунчани зраци љубили с јутарњом росом, оживела је земља. Радосни гласови испуњавали су ваздух, пуни раздрагености и наде; а у вече — тада је био на земљи мир и губио се у густој помрчини. Тако су пролазили дани и ноћи. Некад се ширили густи, црни облаци по плаветном небу и тек се кад-год бесно разлегала грмљавина; или су с неба падале звезде; или је дошао какав блед калуђер и причао другом калуђеру, да је далеко од манастира видео тигра — ето, то је било све. И тада је опет пролазио дан за даном ноћ за ноћи.

Калуђери су радили и молили се Богу, а њихов старешина, игуман, иначе честита старина, забављао се с оргуљама, слагао је латинске стихове и писао ноте. Овај ваљани старац имао је необичан дар. Свирао је у оргуље тако вешто, да су и они најстарији калуђери, који су готово сав слух изгубили, увек сузе лили, кад су слушали миле звуке из игуманове ћелије. Кад им је говорио сасвим о обичним стварима, тако о дрвећу, животињама или о мору, морали су се или насмешити или сузе лити. И чинило се, да и у његовој души зује исте онаке жице, као и на оргуљама. Но кад се љутио, или се радовао, или кад је почео да прича о чему ужасном и великом, он би необично осећао и одушевио се за ствар. У светлим очима врцале се му сузе, лице му је обасула младићка румен, глас му је грмео као гром, а преплашени калуђери осећали су, како им је душом овладало одушевљење. У оваким тренуцима била му је моћ безгранична, — и да је он старим калуђерима заповедио, да скачу у море, они би му родосно вољу испунили.

Његова свирка, његов глас, стихови, којима је славио Бога, небо, земљу, били су калуђерима неисцрпни извор радости. Бивало је, да им је у монотонији живота било дуго време крај дрвећа, цвећа пролећа и јесени, при шуштању морских таласа, па и само тичје певање да им је било непријатно, па ипак све оно, што им је стари игуман приказивао, беше за њих неопходна потреба, као насушни хлеб.

Тако су пролазиле и десетине година и дан је увек био једнак дану, а ноћ ноћи. Осим птица и дивљих животиња није се могло видети у околини манастирској ничега. Најближа варош била је од манастира далеко, и ко би хтео у њу да доспе, морао је ићи сто врста кроз пустињу. А да се пређе ова пустиња, могао се човек само онда решити, ако је свој живот презирао или га се одрекао или су то могли учинити они, који су ишли у манастир као у неки гроб.

Како су се дакле веома зачудили калуђери, кад је једне ноћи закуцао неки човек на манастирски врати. Он је био из града, обичан грешни човек, који је волео живети. Пре него што би замолио игумана за благослов и пре но што би се Богу помолио, искао је вина и јела. Кад су га питали, како је дошао из вароши у манастир, приповедио им је кратку ловачку причу: Ишао је у лов и пио је више но обично, па се збунио. Предлагали су му, да оде у манастир па да се закалуђери, па да спасе душу, а он је одговорио смешећи се: Нисам ја за вас!

Кад је јео и пио, посматрао је калуђере који су га дворили, па окрете главу и рече:

— Ви калуђери, не радите просто ништа. Једете и пијете и то вам је сав посао. И то се онда зове — спасти душу? И за то, док ви у манастиру мирно живите, једете и пијете и сањате о вечности — дотле вам ваши ближњи пропадају и одлазе у пакао. Погледајте само, шта се тамо у вароши ради! Једни умиру од глади, други умиру због тога, што не знају шта да отпочну са својим пустим благом. Они тону у злу и пропадају као муве у меду. Ти људи немају вере, не знају за истину. И ко ће те људе спасти? Ко ће им придиковати? Да ли да чиним ја то, ја, који сам од ране зоре до мркла мрака пијан? Је ли вам Бог за то дао воље, добра срца и веру, да седите овде између четири зида и да ништа не радите?

Речи овог напитог грађанина биле су необуздане и оштре, но ипак су учиниле необи-

томе: да „добри“ људи ваљда тек неће ићи до краја, и да ваљда неће баш доћи дотле, да га једаред жандарима истерају из двора. А пре тога, он не иде...

Но настаје озбиљно питање: Може ли наш народ трпети такву црквену поглавицу?! И докле сме још такав човек да срамоти народ?! И хоће ли још дуго налазити такав човек — јатака?

Нови Сад, 4. октобра.

Сазив епархијске скупштине бачке

Прошлог уторника решила је општа седница епархијских одбора бачких, да се сазове епархијска скупштина бачка. Највише због тога, што су многи чланови епархијских одбора изумрли, а многи неће више да раде као устарабари. Но и то је решено половно. Као што је познато, закон даје право епархијској управи да сазове епархијску скупштину кад год нађе за потребно. Ал је саборски одбор донео незаконит закључак, да се од њега мора најпре искати дозвола. Па је решено, да се не обзире на закон, него на незаконито решење саборског одбора. И чекало се, да прво пређе седница саборског одбора, па се сад решило, да се иште од њега дозвола. Према томе су слаби изгледи, да ће бити скоро епархијске скупштине бачке. Јер нити има за то праве воље управа, нити саборски одбор.

Међутим — не бојте се, доћи ће сабор, па ће све то расчистити.

После избора.

Сад у суботу је накнадни избор посланика у ст. бечејском срезу, а избор ће бити између два владина кандидата Радовановића и Гринбаума. О томе смо добили овај извештај: Ст. бечејски биров Врбашки, Браниковац, ради отворено за Гринбаума. И скоро сви који гласаше прошлог пута за Малешевића, раде скривено за Гринбаума и ако може бити неће за њега гласати. А међу тим унапред протуруј „Браник“, да ће радикали гласати на Гринбаума, па да после нападају због тог радикале. (Пре кратког времена тврдио је „Браник“ да радикали кортешују за Радовановића.) Но браниковачке ујдурме су тако познате, да они ништа тиме неће постићи, па ни за Гринбаума наћи гласова и ако би их из земље извадили, само да могу грдити.

Ни један радикал неће гласати на Гринбаума. Истина, било је неких у разним местима, који нису одржали пасивитет, било их је, који су гласали чак на владина кандидата, али од иоле угледнијих радикала није било таквих више од неколико.

Ми не знамо како ће у овом поступити управа радикалне странке, али то знамо, да ће се то забележити и да ти људи не могу више играти у радикалној странци никакву улогу...

Међу тим присталице „Браникове“ дружине скоро листом и то најугледнији чланови одоше у владин табор, а оно мало бирача покупише кукњавом: држте, недајте, тиче се Српства, српског имена и интереса и т. д.

* * *

Данас сваки родољубив Србин, погледа са болом, на оно, што су учинили „Браниковци“ при овим изборима.

Учинише велику услугу влади, те покушаше да увуку народ у изборну борбу.

И ако су знали, да према овом изборном закону и подели срезова не можемо изабрати посланика, они су ипак хтели „да покушају“, на штету српске политике и угледа.

У свему урадише још наопако. Прво нису хтели договора, одбише га, кад их је позвала будимпештанска омладина, да се заједнички реши са радикалима та ствар.

Нису смели заједнички договор с радикалима због патријарха, а после, да је решено да се уђе у изборе, радикали би тражили, да се тачно реши програм. А не да под фирмом народносног програма, уђу људи у сабор, који ће обрукати народносни програм.

Али дружини око „Браника“ је требало, да се не говори о програмима, јер они хоће одрешене руке. Зато су и истакли неке са „народносним програмом“, неке с владиним (у Кикинди), неке с полувладиним (у Панчеву). То је требало дружини око „Браника“, да се убије програм, а да се истакну личности, Вучетић, Малешевић, па што год они учине, добро је,

Дружина око „Браника“ знала је, како ће испасти избори. Али до сад су они говорили: мора бити пасивитет, јер је свему крив данашњи закон, подела срезова, неправда итд. Они су до сад нападали владу и данашње уредбе. Сад су хтели из тог да се извуку. Уђоше у избор, забацише оно, што су говорили пре пет година, па од сад неће им бити влада крива, закон крив, подела срезова крива него су радикали — криви.

Ето на тај „фини начин“ пардон влади. Ал већ — слабо ће то бити успеха. Све те ујдурме су врло провидљиве. Чим је дошао др. Вучетић на управу либералне странке, знало се, да ће та странка отворено бранити Георгија и бити влади на услузи.

Влада је хтела да уђемо у изборе, да тиме признамо ово зло стање као такво, под којим се може радити у сабору и др. Вучетић је то учинио. Разуме се, он је мислио увући ће цео народ, али се преварио. Сад га љути највише то, што су и они у Будимпешти видели, да се он потпуно изиграо у народу и да нико не окреће главе на њега.

Сад још само сикће, али сам је крив, ми му не помогосмо.

Политички преглед.

У Авганистану кључа и како изгледа крвави грађански рат је на прагу. Браћа проглашеног емира Хабиб-Улаха, напустили су двор и изјавили су да иду да покрену народ и да неће пре мировати док њега не сруше с престола. Хабиб-Улах прозире опасност која му прети и он грозничавом журбом скупља војску у Кабулби. Двор је опколио јаком војском. Против своје браће изаслао је читава војна одељења. Најопаснији је по њега брат му Омар, који је врло омиљен у авганистанском народу, а нарочито у брдским крајевима. Изгледа да ће сви горштаци листом устати за њега. — Ми смо већ јавили да је Хабиб-Улах у народу омражен и да је енглески штићеник. И тај енглески штићеник сад се обратио на Русију за помоћ. По себи се разуме да Енглеска у овом метежу хоће да види руске прсте, јер Русија само тако може остварити своје давнашње жеље и дочепати се превласти у Авганистану. Енглеска препредена дипломација и овде је дуго мутила, и она је управо повод свима овим догађајима. Само се енглеска дипломација преварила у рачуну, што је емир авганистански умро баш сада, када је Енглеска посве немоћна због јужно-афричког рата. И како види, да ће јој јака Русија помрсити давно преплетене конце, то је наравно Русија свему крива. Тај несретни јужно-афрички рат, колико је већ невоље нанео Енглеској, па ево сад јој прети, да ће јој ускратити и још један тако мастан залогај, као што је Авганистан. И сад, пошто је и Хабиб Улах окренуо леђа Енглеској, јер је увидео да му она не може помоћи, и пошто се обратио Русији за помоћ, то ето најбоља доказа, да је Русија крива томе заплету.

Изгреди у Шпанији. У Севили је проглашено опсадно стање због великих радничких изгреда. Побуњени радници напали су на среска здања и језуитску цркву. Када су јуришали на Кармелитски манастир, преплашени калуђери звонили

чан утицај на старога игумана Старац погледа остале калуђере, побледи и рече: »Овај човек рече истину! Сироти људи тону у злу и непобожности, а ми се не мичемо с места, као да се то нас ништа не тиче. Зар ја не бих требао да одем и да их подсетим на Христа, којега су они са свим заборавили?«

Речи путникове погодиле су старог игумана. Одма сутра дан узе он своју палицу и оде у варош. А калуђери остадоше у манастиру без његове свирке, без његове духовите беседе, без песама. И прође месец дана, па и други месец, а старога игумана нема натраг. Тек после три месеца зачују калуђери с поља познато им лупкање његове палице.

Потрче му у сусрет и обаспу га питањима, а он место да је радостан што се с њима поново састао, поче горко плакати и не рече ни речи. И они опазе, да се игуман врло постарио и да му се лице наборало од туге и невоље. Очи су му жалостиво погледале. И кад бризну плакати, изгледао је, као да га је неко дубоко увредио. И калуђери су плакали и питали су га, зашто он плаче и што је тако тужан. А старац не одговори ни речи, него се затвори у своју ћелију. Седам дана провео је сам, без јела, без пића, и није свирао у оргуље — но је само плакао. И кад су га калуђери молили да с њима, са својом браћом подели тугу, он је само ћутао и плакао.

Напослетку изађе из ћелије. Скупи око себе калуђере и с пуно жалости и очајања поче им приповедати, шта је све доживео за последња три месеца. Глас му је био миран и очима се смешкао, кад је описивао пут из манастира у варош. Целим путем, рече он, певале су му птице своје најдивније песме; потоци су жуборили, а у души му се појаве младићке, слатке наде. Он је корачао напред и осећао се као војник, који иде у битку с потпуним уверењем, да ће победити. Сновима занет ишао је непрестано напред, ковао је стихове и химне и није опазио, како му се пут довршио.

Али кад поче причати о вароши и о људима у њој, глас му поче дрхтати, очима поче севати и дође у велику јарост. Никад у животу није он то видео, никада није смео себи то ни претпоставити, што је видео у вароши. И сад је овде први пут у животу свом видео и схватио, како је ђаво моћан, како је леп и како је зло примамљиво, а како су слаби, малодушни и ништави људи. Несрећним случајем догодило се, да је прва кућа, у коју је ступио, била кућа греха и зла. Многи људи, који су по изгледу имали много новаца, били су овде сабрани; они су јели и пили без мере. Пили су вина, певали су песме и гласно су говорили ужасне, скаредне речи, што их не би смео ни један човек изустити, ко је богобојажљив. Разуздано, живахно, срећно, нису се они бојали ни Бога, ни ђавола, ни смрти; говорили су и радили све што су хтели и ишли су онамо, куд их је жеља вукла. А вино се, чисто као суза, преливало као злато и морало је бити врло слатко и мирисно. Јер су се ти људи живо смешкали, кад су вино испијали, и опет су даље пили. А на смешкање људи одговорило је и вино смешењем и бацало је своје мехуриће, кад се пило као да је знало, какво уживање скрива вино у својој сласти.

Старац је све више долазио у ватру и плакао од љутине, те приповедао о свему, што је видео. На столу међу пијанцима, продужи он, стајала је девојка, једна млада грешница Тешко да би се у свету нашло што лепше и чаробније, него што беше она. Ова млада неподоба с црном косом, гаравим лицем, ватреним очима и смешљивим уснама, бестидно и дрско показивала је своје зубе беле као снег и смешкала се, као да хтеде рећи: Гледајте ме само, како сам лепа, како бесрамна! Свила и златан накит висио јој је по оделу; њезина лепота се не хтеде скрити у одело и као што младо зеленило клија из земље у пролеће, тако је она своју младост истицала. Бестидно женскиње пило је вина и певало дрске песме.

У љутини стискавао је старац песнице и претио приповедајући даље о утркивању на коњима, о борби бикова, о позоришту, о радионицама сликарским и вајарским, где се сликају и скидају наге женскиње. Он је говорио духовито, жестоко; глас му је био леп и звучан као гласи невидовних жица; а калуђери су стајали запањени, на његове речи и дисање им је застало од изненађења...

Кад је старац тако насликао лепоту зла, прокуне ђавола, подиже се и оде у своју мирну ћелију...

Кад је пак сутра дан изашао из своје ћелије, није нашао ни једног једитог калуђера: Сви они одбегоше у варош!

Р. Н.

су на ларму у сва звона. Војној коњици је једва пошло за руком да потисне раднике од манастира. Многи су тешко рањени а многи затворени. Раздражени раденици разорили су путеве, вадили су камење из калдрме и нападали њима кола и порезно звање. У Севилу је одаслато јако оделење коњице. Раденици су на своме збору закључили да се нареди општи раденички штрајк у целој Шпанији. Стање је врло критично, јер се анархисте у свима већим варошима живо крећу. Министарство је у Мадриду под председништвом краљице регенткиње одржало нарочиту министарску седницу. Из Севиле стижу све гори гласи. Изгреди се удвојеном снагом понављају, а побуњени раденици запалили су и капију једног манастира. Побуњеници су попљачкали више пекарница и две пијаце. Војска има пуне руке посла и посела је целу варош. Са свију страна стиже војска у Севилу.

Дефицит Француске. Прорачунски одбор француског сабора установио је дефицит од 91 милијун франака. 40 милијуна покриће се из прихода, а 50 остају не покривени. И с тога је одбор препоручио да се подигне порез на израду петролеума, те тиме да се покрије дефицит. Занимљиво је да је дефицит постао највише с тога, што је приход на алкохолни порез спао са 50 милијуна франака.

Рат између Енглеске и Транзвала. Са бојишта не стижу никакове вести. Из Лондона само јављају, како се по једном телеграму из Брисла, тамошњи бурски кругови боје, да Бота не падне шака Енглезима. Боје се, да ће енглеска коњица Боту са свију страна опколети и приморати га на предају. Уједно јављају из Лондона, да је поред Боте само један мали део његове војске, јер се она расула била у многе мање чете, од којих се већи део спасао и налази у сигурности. И друге бурске војске разделиле су се у чете. По свему изгледа, да су Бури ишли са својом концентрацијом за тим, да и енглеску војску концентришу на једно или два места, па онда да се разбију у чете, поплаве све крајеве, које је енглеска војска напустила. Разбију ли се Бури на четице и размиле онда и Киченеру неће преостати ништа, већ и своју војску да раздели те опет у потеру за Бурима. Бури су својим упадом у Кап добили то, да су дигли овај, и њихова је војска повећана најмање са 20.000 ратника.

Зашто је Роми Даба

пољубио сотону у чело?

Стајао Роми Даба пред празним паклом, као што стоје данас Срби трговци пред празним дућанима (јер сви трче да пазарују код Чивута)

И расрди се на врага, ђавола и на сотону, који на вратима пакла продају зјала. И развика се на њих: — Лештине, докле ћете овде зазјавати, зар не видите, где ће да попадне по нами плесан?! Одма да сте се дали на посао, па да сваки измислите што корисно. Имате 3 хиљаде година времена...

А кад је прошло три хиљаде година, изиђе пред Ромог Дабу враг и каже: — Измислио сам за паклена врата нову браву, без кључаонице. Да ни једна изгубљена душа у муци својој не може да нам побегне ни кроз — кључаоницу.

— Е гледај ти врага, на какве је беспослице употребио 3 хиљаде година! рече Роми Даба и насмеја се.

Тада је дошао ђаво.

— Измислио сам, каже, ову дебелу књигу пуну — псовки и погрда. Посеј то међу људе и ми ћемо имати више муштерија.

— То је већ озбиљнији посао, рече Роми Даба и потапше ђавола шапом по рамену. Па онда пита сотону: — А шта си ти измислио?!

— Измислио сам једну реч.

— Једну реч само?! И за ту ти је реч требало 3 хиљаде година?! узвикну Роми Даба. — А је ли бар та реч дугачка?

— Није! Има само три слова.

— Подсмеваш ли се самном?! плану Роми Даба.

Не! Та једна реч треба да буде ћуприја која ће људе да одведе са доброга у зло, из истине у лаж... Такве речи још нема свет и за то ти је пакао и празан.

— Каква је та реч?

— Та је реч: — али.

Роми Даба на мах схватио значај такве речи и толико се зарадовао, да пољубио сотону у сред чела.

— — — — — — — — — — — — —

Али...

Пођите и слушајте, колико нас је освојила та реч. Ено их где говоре:

— Признајем, да треба радити за народ, али...

— Признајем, да треба бити поштен али...

— Признајем да човек при женидби не треба да гледа на новац, али...

И већ кад дође до: али, онда је лако.

Сотона је имао рашта да се мучи 3 хиљаде година!

И Роми Даба имао је рашта да пољуби сотону у чело! —ша.*)

*) Из овогодишњег календара „Рада“.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. октобром 1901. ступа „Застава“ у четврту **овогодишњу четврт, а излазиће** као и до сада **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ народне бројеве од петка. Ти бројеви се удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна.

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, 10. септембра 1901.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Вести из места и са стране.

Нечувена енглеска бруталност. Још Европа није потанко обавештена о неделима и свирепостима Енглеза, која су ови починили по Трансвалу и Оранжу са бурском нејачи, са слабомоћним старцима и старицама, са незаштићеним женама и нејачком дечицом. Али мало по мало прикупљају се поједини случајеви, који дају веома ругобну слику извршених дивљаштава цивилизованих енглеских војника. Тако н. пр. неки холандски лист доноси и опис овога случаја, који се десио са г-ђом Кремеровицом, старицом од 76 година са њом и са осталим заробљеницима Бурима, г-ђа Кремеровица је снаха холандског колонијалног министра Кремера. Ово што се са њом десило и што је доживела испричала је пред смрт своју једноме заробљенику у логору у Кронштату. На неколико дана пред њезин долазак у логор умро је тамо њен муж као заробљеник енглески. Њен најстарији син као командант сенекалске команде погинуо је у бој у, а оба друга њезина сина заробљеници су енглески на Цејлону. И сама старица преминула је трећи дан по доласку свом у логор. Но пре тога испричала је ово: Шестога јула нападоше Бури на енглески транспорт, код Граспона, у близини Рајца. У том транспорту са осталим заробљеницима беше и стара Кремеровица, заједно са осталим бурским женама и децом. Пошто су Енглези имали већ неколико рањеника и пошто су се Бури примакли близу, то су Енглези заповедили заробљеним женама и деци, да сиђу с кола — да стану пред војнике. Кад су бурске жене и деца то извршили онда су се Енглези заклонили за те живе бусије и отуд су гађали Буре, који су се били јако примакли. И иза леђа г-ђе Кремеровице се заклони један Енглез те је отуд пустао. Бури, несмотривши одмах, избацише још два плотуна и од бурских жена погибоше осам, а од деце двоје. Видећи то, Бури обуставише одмах паљбу и јаукнувши као бесна и рањена звер кидисаше јуришем на „Толије“ т. ј. енглеске војнике. Бури их убијаху кундачки. Али док су стигли да се у коштац ухвате с дивљим Енглезима дотле их је изгинуло још преко 20. У тај мах кад би већ Бури ослободили заробљенике појави се на видику потпора енглеска и Бури се морадоше журно повући не ослободивши робства жене и децу. Једино што су воловску запрегу могли да одведу са собом, нису хтели да спаљују комору, јер су ту биле ствари жена и деце бурске. У клању на дохват ножа погинуо је од Бура Герард Милер, који је код Енглеза као вођ служио, а погинула су и његова два брата, који су се с Бурима борили. Стари Милер прежалио је синове али није могао прежалити срамоту, која му је издајством Герардовим нанесена, те је убрзо после тога и умро. Ето то је „питомост“ и „цивилизованост“ енглеске војске.

Ђачки немири у Русији. Бечки листови добили су из Кишењева у Бесарабији извештај, како је тамо дошло до великих ђачких изгреда. Месна полиција била се јако изненадила, када је видела да се од једном у Кишењеву искупише више хиљада ђака. Изненађење њено било је тим веће, што у Кишењеву нема универзитета. И полиција је дознала, како су ђаци решили, да силом отму једног свог друга, кога судови осудише на прогонство у Сибирију. Више хиљада ђака у затвореним редовима дођоше на станицу, и ту покушаше да од полиције отму свога друга. Тада је настала ужасна туча између полиције и ђака. Полицији је пошло за руком да осуђеног ђака склони у сигурност, а ђаци се упутише натраг у варош, са узвиком: Доле с апсолутизмом! Ђаци обасуше камењем неколико државних зграда и посве разорише уредништво једног реакционарног листа. Гувернеру још није пошло за руком да утиша ђаке, који су изјавили, да мира неће пре бити, до год се апсолутизам не укине. — Не знамо у колико је ова вест истинита, јер руски листови не јављају о њој ништа.

Књижевни Одбор Матице Српске имао је у четвртак 27. септембра (10. октобра) о. г. свој редовни састанак под председништвом А. Хаџић'а, председника друштвеног. Од предмета наводимо: Узимају се на знање и равнање одлуке главне скупштине о распису награда из фондова Јована Наке и Јована Остојића, као год и о сводама одређеним на књижевне сврхе. — Тако исто одлука Књижевног Одељења, по којој се има да изради план за „Прегледни садржај српских књиж. листова у 19. веку“. — Има се упитати управа манастира Ковиља, да ли постоји фонд за прештампавање дела архим. Јована Рајића. — Утврђена су правила за редакциони пододбор, у који су ушли чланови Радивој Врховац, Милутин Јакшић, Тих. Остојић, др. Јован Радонић и секретар друштвени већ по положају свом. — Издају се на оцену рукописи: „Шта је добро?“ од дра Дан. Трбојевића, „Црно море у међународном праву“ од Ђ. В. Ћурчина, „Даровар и његова околица“ од М. Обрадовића, „О гајењу козе“ од А. Григоријевића, „Морално-поучне искрице“ од М. Ракића. — Нису примљени рукописи: „Економи и економија, „Богић Вучковић Стратимировић“, „Превод писама Л. Сенеке Луцилију“, „Планина Псуљ са селима“, „Загонетке“. — Некојим писцима враћају се изузетно рукописи, послани на расписане награде. Његова Светост усвојила је предлог Књиж. Одбора и оставила питомца Свет. Георгијевића у уживању стипендије још на годину дана. — Дозвољава се питомцу Стевану Алексићу, сликару, да, уз уживање стипендије, проведе неко време у Италији. — Још су решене неке молбе питомаца. — Усваја се предлог библиотекарев о комплетовању библиотеке.

Последњи дани Цолгошеви. Суд у Буфалу добио је више од хиљаду молби из разних крајева и од разних лица, који сви хоће да присуствују извршењу смртне казне над Цолгошем. Но по америчком закону таковом извршењу казне могу присуствовати само 26 сведока. Анархистичко удружење шаље сваког боговетног дана Цолгошу цвећа, воћа и пића, али од овог свега се ништа Цолгошу не уручује. Цолгош је потпуно одељен од спољнег света и ни с ким не може да општи до ли само с тавничаром.

На ваздушној лађи преко мора. Из Париза јављају, да ваздушни брод „Медитеранс“ није могао достићи свога циља. Пошто су 24 сата пловили по ваздуху, путници „Медитерансе“ морали се искрцати, заједно са својом летећом лађом и укрцати на крстарицу „Димајлу“, која их је донела натраг у Тулон. Но покушај овај ипак је од велике користи. Спуштање „Медитерансе“ на крстарицу и укрцавање у њу изведено је врло лако и тачно. „Медитеранс“ пловила је над морем по ваздуку пуних 24 сата ванредним успехом, а морала је прекинути пут само због рђаве количине гаса, јер је могла понети собом само 600 килограма тежине за „сигурност“, а требала је понети 1400. „Медитеранс“ имала је да плови ваздухом још 48 сати, па би стигла на своју мету. Лако је могуће, да ће други покушај испасти за руком.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 4. октобра.

Београд. Фузијонаши радикали, самостални радикали и фузијонаши напредњаци састаше се оделито да договарају о клубовима. За сад стоји овако: Фузијонаши радикали имаће свој клуб. У тај ће клуб позвати све радикале, отворићe врата и самосталним радикалима да у њега уђу. А са фузијонашима напредњацима имаће заједнички одбор, те ће се по потреби састајати с њима да заједнички решавају. Из овога се види, како је мутна ситуација. Ово нит је заједнички нит — одвојено.

Београд. У клубу фузијонаша радикала хтела је мањина Пашића да истакне но већина је изабрала Пају Вуковића да зове клубску седницу ради конституисања.

Београд. Фузијонаши напредњаци траже за напредњака потпредседничко место и то да буде Паја Маринковић. Но већина фузијонаша радикала опире се томе, али пристаје да бира другу личност међу напредњацима.

Пинцехељ. Изабран је Кошутовац Раткаји са 474 гласа већине против Сича пучке странке.

Беч. Државни прорачун за 1902. год. овакав је: Приходи 1.685,966.375; издатци 1.685,117.944. По томе би сувишак износио 848.430.

Беч. Клуб Младочеха закључио је, да изјави неповерење влади Керберовој, јер је ова обећала да ће се држати политичке и народносне непристрасности, а у истини свугде ради противно.

Филеп Салаш. Угрониста Владислав Тали одступио, те тако Лудвиг Чаловски Кошутиста једногласно изабран.

Мадрид. Немири у Севили престали, но искрсли су немири у Овидеу. Више анархиста су затворени.

Крадок. Бурски генерал Брида осуђен је од Киченера на смрт.

Рим. Карантина укинута, у Напуљу није се јавио од 10 дана ни један случај куге.

Беч. Сабор данас отворен. Извршене су формалности и честитано је владару поводом верења његове унуке надвојводкиње Јелисавете.

Таб. Изабран Угронист Павле Немеш.

Трговина.

НОВИ САД, 4. октобра 1901. г. Пшеница прва квалитет фор. 7·——50 н. Пшеница средња фор 7·20—30 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н Наполица ф. 6·80—7 ф. Јечам нови фор. 5·50—6 ф. Зоб фор. 6·70—7 фор. — Кукуруз у зрну фор 5·10—20 ф. нови у клипови ф. 2·60—70 н.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пушена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 32—33 нов. живе
„ средњи . . 30—31 нов. мере
„ лаки . . . 28—29 нов.

Све од 1 килограма.

Теоци . 35—36 нов. по клгр.
Јагањци —— по пару фор.
Овци . 8—16 по пару фор.

Стање воде под Новим Садом.

3. октобра било је . . . . . 1.25 мет.
4. октобра било је . . . . . 1.48 мет.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Са више страна: из Стара Бечеја, Деске, Јосифова и т. д. добили смо изјаве, где се појединци бране од гнусних клевета и лажи, које су изашле у „Бранику“, против појединих људи, као да су гласали уз владу, ил радили за њу. Ми све те изјаве нисмо могли донети сад, јер је простор нашег листа мали, а после, нашто тако озбиљно одговарати на „Браникове“ лажи. Мислимо биће доста ако у изводу донесемо те изјаве чим могнемо.

ОГЛАСИ.

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
ЈОЦЕ СТЕФАНОВИЋА
У БЕЛОЈ ЦРКВИ
потребује једног солидног помоћника, који је самосталан раденик. Осим тога треба да је српском, немачком, мађарском и румунском језику вичан. — Ступити може одмах.
632 3—3

БЕЗ КАЗАНА
може свако себи направити најбоље
Шљивовице
Комовице
Кукурузаре
Рума
и
сваковрсних ликера
само са етерским есенцијама, из трговине шпецерија и деликатеса
З. АРСЕНИЋА
У НОВОМ САДУ
на главној пијаци број 20. „код црног орла.“
Цена за 100 литара **само** фор. **3.50** н.
Уз сваку пошиљку шаљем упутство како се која врста нрави, ЗАБАДАВА. — Ко пошље новце у напред, добија франко по пошти. 595 5—5

ПРОДАЈА ЗЕМЉЕ
4 јутра ораће земље доњо-ковиљске на сентиванском друму преко од Шаферовог салаша, продајем из слободне руке. Упитати код власника
ЈЕЦЕ ПЕТРОВИЋ
удата за А. П. Петровића, берберина
612 3—3 СРЕМ. КАРЛОВЦИ.

ВАЖНО
за виноградаре и гостионичаре.
Стављам учтиво до знања, да сам у свовој кући, НОВИ САД, темеринска улица бр. 18. код „белог коња“ отворио
ФАБРИКУ,
која пече ракију
по најновијој системи.
Господа виноградари и гостионичари, који имају комину или винску киселицу за печиво или за продају, нека је моја ракицаница најтоплије препоручена.
С поштовањем 629 2—3
Франц Моргенталер
Нови Сад, темеринска улица бр. 18.

ВАНРЕДНО ЈЕФТИНО!
ДАВИД ЋУРЧИЋ
НОВИ САД.
ВЕЛИКИ ИЗВОР
ШТОФОВА ЗА ЖЕНСКЕ ХАЉИНЕ
ПЛАТНА
ШТОФОВА ЗА СВЕШТЕНИЧКЕ ХАЉИНЕ
појасева од 3 ф. на више
ТЕПИХА
ВЕША ЖЕНСКА И МУШКА
АСТАЛСКА РУБЉА
ОПРЕМЕ ЗА НЕВЕСТЕ
и све остало у ову струку спадајуће
ВАНРЕДНО ЈЕФТИНО! ВАНРЕДНО ЈЕФТИНО! ВАНРЕДНО ЈЕФТИНО!
610 5—25

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
САВЕ ТУБИЋА
У ШИДУ
потребује вештог помоћника, који српски, мађарски и немачки говори. Ступити може одмах или за 14 дана. 630 2—3

ПРОДАЈА КУЋЕ.
Кућа у ћурчијској улици бр. 18. продаје се из слободне руке. Ближа извешћа у истој кући.
625 2—4

ТРАЖИ СЕ
ВЕШТА КРОЈАЧИЦА ЖЕНСКОГ ОДЕЛА
КОЈА МОЖЕ ИЗРАЂИВАТИ
НАЈФИНИЈЕ ТОАЛЕТЕ
ПО БЕЧКОМ И ПАРИСКОМ ШИКУ
ЗА ЈЕДАН САЛОН У БЕОГРАДУ.
ПЛАТА ДОБРА, МЕСТО СТАЛНО.
Понуде ваља слати администрацији овог листа.
634 3 3

ЗА IX. КОЛО
Приспели су разредни лозови кр. угар. повлашћене разредне лутрије
100.000 ЛОЗОВА, 50.000 ДОБИТАКА
СВАКИ ДРУГИ ЛОЗ МОРА СЕ СА ДОБИТКОМ ВУЋИ
ГЛАВНИ ЗГОДИТАК У СРЕЋНОМ СЛУЧАЈУ
1,000.000 КРУНА.
Премија **600.000** круна, и још **49.000** велики и мали добитака подељено у шест разреда.
Цена за I. разред 1/8 осмина круна 1·50, 1/4 четвртина круна 3·—, 1/2 половина круна 6·—, 1/1, цели лоз круна 12·—
Главна колектура банкарске и мењачке радње
МИРОСЛАВА СПАИЋА,
у Митровици [Сремској.]
579 6—10

ОТВАРАЊЕ РАДЊЕ!
Да можемо п. н публици вароши Новог Сада и околине што величанствено пружити, отварамо у Новом Саду, главна улица бр. 3. — на ћошку Дунавске улице — 15. августа ове године
НОВО ВЕЛИКО КОНФЕКЦИОНО И ОД КРЗНА
СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ
какво се само у престоници може наћи.
Елеганција, безприкоран крој и избор, каквога још никад у Новом Саду не беше у конфекцији и од крзна одело за господу, госпође и децу, ставља нас у тај положај, да можемо поштованој п. н. публици
СВЕ МОГУЋЕ ПРОБИТКЕ ПРУЖИТИ.
Обећавајући најсолиднију послугу и НАЈНИЖЕ ЦЕНЕ, молимо да наше ново подузеће имате доброту потпомоћи.
С високопоштовањем
Нова радња главна улица број 3. **ВИГЕНФЕЛД И ШРАЈБЕР** у Новом Саду главна улица број 13.
439 11—20

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.